

TÜSAM Ana Metni

S İ N İ F A R A ^ T İ R M A L A R I M E R K E Z O

Genel Çerçeve

Dünyada ve Türkiye de i_çi s1n1f1n1n; yap1s1, bile_imi, olu_umu, devrimci niteli i, boyutlar1, hatta var1 1 ve ba_ka toplumsal kimliklerle ili_kileri üzerine yo un tart1_malar sürmektedir. Bu tart1_malar1n sadece akademik-entelektüel de il önemli siyasi boyutlar1 da vard1r. Ancak söz konusu tart1_malar1n görebildi imiz kadar1yla, ampirik verilere dayanma eksi i söz konusudur. Bu denli önemli boyutlar1 olan konular saf bir teorik tart1_man1n nesnesi olmamal1d1r. Ba_ka bir dizi alanda oldu u gibi bu alanda da Marksist yöntem uyar1nca teoriden ya_ama ya_amdan tekrar teoriye giden diyalektik ak1_kurulmal1d1r. Teorik ve siyasi tart1_malar1n t1kand1 1 noktalarda bol ve yeni verilerle, zengin gözlemlerle beslenmek ön aç1c1 olacakt1r. O_te bu konuda hem teorik üretimleri geli_tirecek ama daha öncelikle prati i analiz edecek giri_implere ihtiyaç vard1r.

FAALOYET VE ARA^TIRMA BA^LIKLARI

TÜSAM

çal1_malar1 ampirik ara_t1rmalar, s1n1f tarihi incelemeleri, s1n1f ara_t1rmalar1 bilgi merkezinin olu_turulmas1 vb. faaliyetlerin yürütülmesi, desteklenmesi ve koordinasyonundan olu_ur. Bu çal1_malar1 kabaca _u ba_1klar alt1nda toplayabiliriz:

S İ N İ F A R A ^ T İ R M A L A R I M E R K E Z O

Genel Çerçeve

Dünyada ve Türkiye de i_çi s1n1f1n1n; yap1s1, bile_imi, olu_umu, devrimci niteli i, boyutlar1, hatta var1 1 ve ba_ka toplumsal kimliklerle ili_kileri üzerine yo un tart1_malar sürmektedir. Bu tart1_malar1n sadece akademik-entelektüel de il önemli siyasi boyutlar1 da vard1r. Ancak söz konusu tart1_malar1n görebildi imiz kadar1yla, ampirik verilere dayanma eksi i söz konusudur. Bu denli önemli boyutlar1 olan konular saf bir teorik tart1_man1n nesnesi olmamal1d1r. Ba_ka bir dizi alanda oldu u gibi bu alanda da Marksist yöntem uyar1nca teoriden ya_ama ya_amdan tekrar teoriye giden diyalektik ak1_kurulmal1d1r. Teorik ve siyasi tart1_malar1n t1kand1 1 noktalarda bol ve yeni verilerle, zengin gözlemlerle beslenmek ön aç1c1 olacakt1r. O_te bu konuda hem teorik üretimleri geli_tirecek ama daha öncelikle prati i analiz edecek giri_implere ihtiyaç vard1r.

Kurumsalla_m1_, çok yönlü s1n1f ara_t1rmalar1na ihtiyaç vard1r. Günümüzde ilginç bir paradoksa tan1klık etmekteyiz: Nicelik olarak büyümesine kar_1n siyasi etkinli i zayıflayan bir i_çi s1n1f1, giderek daha çok say1da insan1n giderek daha y1k1c1 sonuçlar1n1 ya_amas1na kar_1n daha az gündeme gelen, konu_ulan, emek-çal1_ma hayat1 sorunlar1. Burada medyan1n kamusalla_t1rma, gündemle_tirme konusundaki belirleyicili inden söz etmek gerekli elbette ancak söz konusu alanlara ve i_çi s1n1f1na daha do rusu genel olarak s1n1f meselesine akademik çevrelerin, ayd1nlar1n da ilgisi zayıflam1_durumda. Akademik alan içinde ve d1_1nda s1n1f analizini kullanan çal1_malar1n say1s1 fazla de il ve ayd1nlar1 da art1k i_çilerin meseleleriyle ilgili etkinliklerde görmek zor. Sanat yap1tlar1nda, edebiyatta da emek ve s1n1f temalar1 fazlaca yer bulamaz durumda. Bu paradoksa dikkat çekilmesi, bunun a_1lmas1, eme in sorunlar1, s1n1f mücadelesi, i_çi s1n1f1n1n durumu vb. konulara yeniden popülerlik kazandırmal1 için sistemli çal1_malara ihtiyaç var.

Genelde i_çi s1n1f1 üzerine alı_malar denince akla; i_çi-sendika hareketleri ve bunlar1n tarihleri ile ilgili olanlar, s1n1flar aras1 bölü_üm ili_kilerini ele alan iktisat tarihi kitaplar1 veya i_çi hareketini de erlendiren siyasi analiz alı_malar1 gelmektedir. Ancak i_çi s1n1f1 üzerine alı_malar bunlarla s1n1rl1 olmamal1d1r. Çünkü i_çi s1n1f1 çok daha geni_ ve derin ili_kiler a 1n1 anlatan bir kavramd1r. Gerçekte i_çi s1n1f1n1n mavi yakal1, erkek fabrika i_çisi olarak daralt1lm1_ alg1lan1_1 da alı_malar1n s1n1rl1l1 1nda etkilidir. Ama literatür s1n1f1n daha geni_ tan1mlanmas1 ve alg1lanmas1 için bol malzeme ile doludur.

S1n1f alı_malar1 alan1n1n dar1 1n1n ölkemize özgü bir boyutu da vard1r. Örne in Ongiltere gibi günlük ya_amda belirginle_mi_ i_çi s1n1f1 kültüründen söz etmek mümkün de ildir. Ancak yine de i_çi s1n1f1n1n alı_ma ya_am1 deneyimleri, günlük ya_am kültürü, sendikal kültürün nitelikleri, s1n1f olu_umunun çe_itli boyutlar1, ya_am alan1 ili_kileri, s1n1f1n medyada temsil biçimleri vb. gibi birçok konuda alı_malar yap1lmas1 Türkiye için gereklidir.

0_çi s1n1f1n1 olu_um içinde bir yap1lanma, bir süreç olarak kavramak alı_malar1n alan1n1 da boyutunu da geni_letecektir. Türkiye de çok say1da gecekondü, göç, hem_ehrilik, enformel sektör, toplumsal kimlik, alı_an kad1n, i_gücü, yoksulluk vb. ara_t1rmas1 yap1lm1_t1r ve yap1lmaktad1r, ancak bunlar büyük ço unlukla s1n1f kavram1n1 kullanmamaktad1rlar. Bu nedenle de s1n1f ara_t1rmalar1 içinde say1lmamaktad1r. Oysa birincisi perspektifleri farklı bile olsa tüm bu alanlara ait alı_malar s1n1f olu_um süreçlerine dair ciddi veriler sunmaktad1rlar. İkincisi bahsi geçen alanlar s1n1fsal bir çözümleme çerçevesinde ele al1nabilmelidir. 0_çiler sadece sendikas1 ile eylem yapan insanlar de ildirler. S1n1f1, s1n1f mücadelesi ve olu_umunu hayat1n farklı alanlar1nda gözlemek ve çözümlemek için farklı bilimsel disiplinlerin ve farklı bak1_ aç1lar1n1n bir araya getirilmesi gereklidir.

Türkiye de siyasi etkinli i aç1s1ndan i_çi s1n1f1na özel anlam yükleyen ve onunla çe_itli düzeylerde ili_kiler geli_tirerek örgütlemek, giderek yönlendirmek isteyen çok say1da sol-sosyalist olu_um bulunmaktadır. Ancak teorik olarak biçilen roller ve özveri ve iyi niyetle kurulabilen ili_kiler çerçevesinde edinilen deneyim ve bilgilerin ötesinde, s1n1fla siyasi olu_umlar1n ili_kisi zayıft1r. Siyasilerin s1n1f hakk1ndaki bilgilerinin, bütünsel, derinlikli oldu u kolaylıkla iddia edilemez. Bu durum siyasi etkinli i de güçsüz k1lmaktad1r. Bo_lu un doldurulmas1nda tümüyle bir siyasi gruba ait olmayan, ba 1ms1z ara_t1rma odaklar1n1n olu_turacaklar1 malzeme önem ta_1yacakt1r.

FAALÖYET VE ARA^TIRMA BA^LİKLARI

TÜSAM alı_malar1 ampirik ara_t1rmalar, s1n1f tarihi incelemeleri, s1n1f ara_t1rmalar1 bilgi merkezinin olu_turulmas1 vb. faaliyetlerin yürütülmesi, desteklenmesi ve koordinasyonundan olu_ur. Bu alı_malar1 kabaca _u ba_lıklar alt1nda toplayabiliriz:

1- AMPÖRÖK ALI^MALAR

1.A- Süreklile_tirilm1_ Veri olu_turma alı_malar1:

Bu alı_ma ba_lı 1 ba_langıçta 0stanbul giderek daha çok il düzeyinde gerçekte_en tüm grev, direni_, kampanya ve miting gibi i_çi örgütlenme ve etkinliklerinin çe_itli de i_kenler aç1s1ndan analizini

içerir. Ad1 geçen etkinlik ve hareketlenmelerin standartla_t1r1lm1_gözlem ve analiz raporlar1 ile incelenmesi, özgün yanlar1n1n ayr1ca de erlendirilmesinden olu_an bu çalı_ma birkaç yıl1k bir dönemden itibaren Türkiye içi s1n1f1n1n siyasal ve sosyal davran1_ özellikleri ve kültürü hakk1nda önemli ipuçlar1n1 vermeye ba_layacaktır.

1.B- Spesifik Veri ve Ara_tırma Projeleri:

Spesifik

ara_tırma projeleri süreklile_tirilm1_veri olu_turma çalı_malar1 d1_1nda kalan ve tekil bir sorunsal1n ya da durumun çözümlenmesine dönük çalı_malar1 kapsar. Merkez bu çerçevede yıl1da ba_langıçta en az iki giderek daha fazla özel proje olu_turur, destekler ya da koordine eder.

Spesifik Veri ve Ara_tırma Projeleri için Öneri Ba_lıklar1:

- 1- O_çi s1n1f1n1n kamu alg1s1 ve kamusal ili_ki düzeyi,
- 2- Beyaz yakalılar1n emek süreçleri
- 3- Kriz sonrası dayan1_ma örüntüleri
- 4- O_yerlerinde ku_aklar aras1 ili_ki ve gerilim örüntüleri
- 5- Gecekondu bölgelerinde i_çile_me, küçük burjuvala_ma süreçleri ve gecekondu ku_aklar1 ili_kisi
- 6- O_çi s1n1f1n1n siyasi tercihleri, de er ve tutumlar1; vb.

2- SINIF TAR0H0 ÇALI^MALARI

Bu ba_lık alt1nda dü_ünülen çalı_malar sözlü tarih çalı_malar1n1, ar_iv olu_turulmas1n1, s1n1f1n sosyal tarihine a_r1lık veren tarih ara_tırmalar1n1 vb. kapsar. Bu çerçevede yapılacak çalı_malar1n verimlilik aç1s1ndan daha önce yapılm1_ çalı_malar1n derlenmesi ve önceli in halihazırda ba_ka kurumlarca yürütülen çalı_malarda ele al1nmayan konulara verilmesi yararlı görünmektedir.

3- ULUSAL VE ULUSLAR ARASI SEMPOZYUM, TOPLANTI vb. ETKÖNLOKLER

TÜSAM yıl1da en az bir ulusal ve bir uluslararası sempozyum-atölye vb. d1_a aç1k etkinlik ile hem ara_tırmacılar1n1n birikimlerinin daha geni_ bir toplulukla payla_ım1 hem de çe_itli bak1_ aç1lar1n1n etkile_imi amaçlar. Bu konuda önümüzdeki Eylül Ay1 na S1n1f1n görünmeyen Ço unlu u: O_sizler ba_lık1 bir uluslararası sempozyum yapma önerisi de erlendirilebilir. Bu türden organizasyonlar1n maddi güçlüklerini kar_ılamak için ülkedeki sendikalar ile i_birli ine gidilebilir.

4- SINIF ARA^TIRMALARI TE^VÖK ÖDÜLLERİ

TÜSAM yalnızca

kendi bünyesindeki ara_t1rmalar ile yetinmeyip üniversite ve enstitülerdeki yüksek lisans ve doktora ö rencilerinin s1n1f ara_t1rmalar1 alan1na giren al1_malar1na destek de verebilmelidir. Bu erevede Yüksek lisans ve doktora için ayr1 ayr1 olmak üzere y1lda bir kez s1n1f Ara_t1rmalar1 Te_vik Ödülü verebilir.

Ödülün maddi kar_1l1 1 uluslar aras1 kurulu_lar ya da Türkiye deki sendikalardan sa lanabilir. Ödülün hangi _artlar1 yerine getiren adaylara, ne miktarda verilece i ve ödüle hak kazanacak ara_t1rmac1n1n seçimi gibi konular Dan1_ma Kurulumuzun önerece i bir jüri taraf1ndan belirlenebilir.

5- BÖLGE MERKEZİ OLU^TURULMASI

Web sitesi TÜSAM 1n tanıtım1 ve haberlerinin iletilmesinin yan1nda art1k yaygın bir bilgi eri_im a 1 olan internet üzerinden, s1n1f al1_malar1na ili_kin mümkün olan en geni_ bilgi ve belgenin bir araya getirildi i bir ortam olarak tasarlanmal1dır. Bir anlamda TÜSAM Web Sitesi Emek A 1 ve Emek Ar_ivi gibi bölümleriyle di er bölümlerinin yan1nda- dijital bir S1n1f Ara_t1rmalar1 Kütüphanesi ve Ar_ivine dönü_meyi hedeflemelidir.

Sendikal hareketten, Osmanlıda i_i hareketlerine, s1n1f kültürü al1_malar1ndan sinema ve bas1nda s1n1f reprezentasyonuna kadar bir dizi alan1 kendi içinde alt ba_1lıklara ay1rarak bu konularda Türkçe ve yabancı dillerde üretilmi_ al1_malar1n bir bibliyografyas1 olu_turulabilir.

Kütüphane: Dijital ortam d1_1nda da olu_turulabilecek klasik bir kütüphane ara_t1rmac1lar1n hizmetine sunulmak üzere hazırlanabilir. Bu kütüphane görsel ve i_itsel materyalleri de içermelidir.

Ba_ta saha al1_malar1 olmak üzere S1n1f Ara_t1rmalar1 Merkezinin ara_t1rma konular1 aras1nda yer alan ba_1lıklarda e_itli üniversitelerde hazırlanm1_ bulunan ve o u tozlu raflarda unutulmu_ bulunan, yüksek lisans ve doktora tezlerinin ortaya ıkartılmas1 ve ar_ivlenerek kullanıc1lar1n kolay ula_abilmesinin sa lanm1_, bu yayınları bulguların gelecekte yapılacak al1_malar aç1sından de erlendirilmesi,

6- DÖNEMSEL FAALİYET VE PROJELER (Di er al1_malar)

Ölk be_ ba_1ık alt1nda ele alınmayan ancak Merkezimizin üretmesi ya da yönlendirmesi gereken bir dizi etkinlik ve al1_ma bu kapsama girer. Kimi Örnekler:

-Ostanbul için bir "Emek in Ostanbul u" internet sitesinin hazırlanmas1. Bu harita al1_mas1 ya_adı 1m1z kentin s1n1f tarihi aç1sından önemli olaylar1n geçti i mekanlar1, önemli direni_lere ev sahipli i yapm1_ fabrikalar1, ilk sendika binalar1n oldu u yerleri, 15-16 Haziran 1n güzergah1nı, vb gösterir bir harita ve kentsel dönü_üm gibi gündelik hayat1mıza tesir eden geli_melerin izlenece i bir kaynak olarak tasarlanabilir.

-Medya izleme ve tarama çalışmaları yapılabilir. Oçilerin temsili araştırmaları, söylem analizleri, medyadaki söylemsel kodların farklılıklarına anlamlandırılma biçimleri analizi,

-Sendikal alanla ilgili çalışmaları yapılabilir. Türkiye'deki sendikal tarihin az bilinen yanları, sendikal kültürümüzün özellikleri, sendikal yayınlarının dili, söylemi, temaları, sendikal eğitim, sendikaların siyasetle ilişkileri gibi konuların özölmesi,

-Özelleştirme, iş gücünün yapısı, sosyal güvenlik uygulamalarının durumu, özelleştirme, sosyal politikaların etkisi, bütçe uygulamaları, ücretlerin durumu vb. gibi konularla ilgili periyodik yayınlar, toplantılar, bültenler vb. in yanısıra toplantıların düzenlenmesi,

-Aylık, Sırf Gündemi adlı bir bültenin yayınlanması

-Labor Turkey adıyla, Sırf Gündemi bülteninin kimi ek ve de işliklerle İngilizce'de yayınlanması,

-Özellikle sanat alanı edebiyat sanat yapıtlarının derlenip tanıtılması, yarışmaların düzenlenmesi, sergilerin açılması; Örneğin iş yamından enstantanelerin yer aldığı fotoğraf sergileri vb. Daha önce Tarih Vakfının yaptığı Cumhuriyet tarihi sergisine benzer Türkiye iş sanatının oluşum tarihini her boyutuyla anlatan görsel malzemelere dayalı dev bir sergi-müze düzenlenebilir.